

Natuurtoets Bedrijventerrein Loopkant- Liessent

Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 242632
definitief
juli 2012

Opdrachtgever
Gemeente Uden
t.a.v. dhr. A. Verhoeven
Postbus 83
5400 AB Uden

datum vrijgave	beschrijving	goedkeuring	vrijgave
5 juli 2012	DEFINITIEF, geactualiseerd	drs. ing. M.L. Braad	R. Wolf

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Wettelijk kader	4
1.3	Doel	4
1.4	Werkwijze	4
1.5	Leeswijzer	5
2	Gebiedsbeschrijving	7
2.1	Bureaustudie natuurwaarden	7
2.2	Terreinbezoek	8
2.3	Waargenomen en te verwachten beschermde soorten	13
3	Toetsing effecten planontwikkeling	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Effecten op beschermde soorten	15
3.2.1	Vogels	15
3.2.2	Zoogdieren	16
3.2.3	Amfibieën	17
3.2.4	Planten	17
3.2.5	Overig beschermde soorten	17
3.3	Effecten op beschermde gebieden	17
4	Conclusies en aanbevelingen	18
4.1	Conclusie	18
4.2	Zorgplicht	19
4.3	Tot slot	19
5	Literatuur	20
Bijlagen		
Bijlage 1	Wettelijk Kader	

projectnr. 242632
5 juli 2012
definitief

Natuurtoets Bedrijventerrein Loopkant- Liessent
Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

1 Inleiding

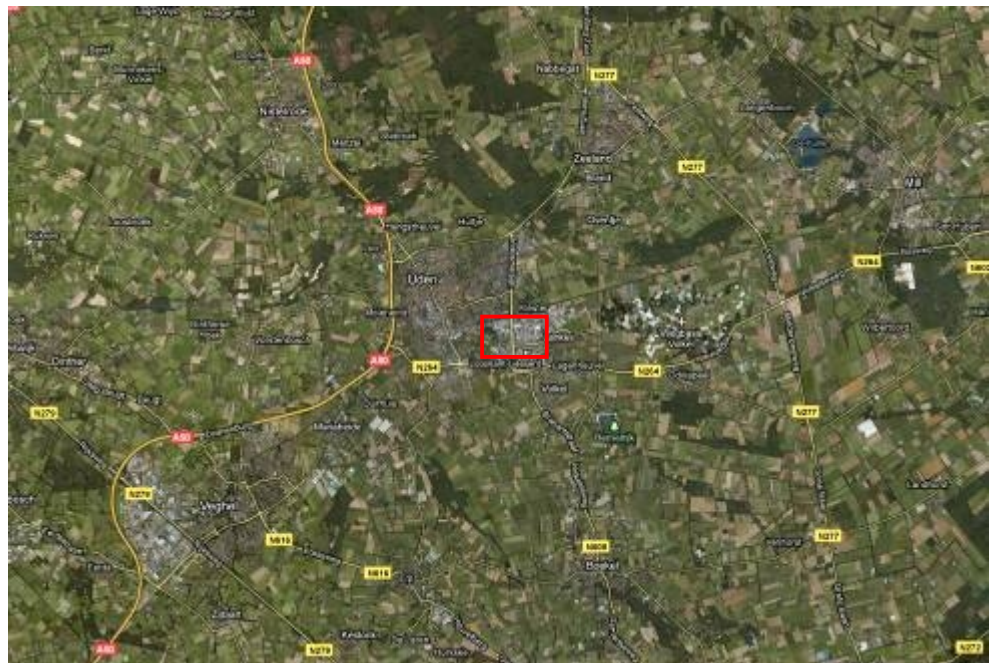
1.1 Aanleiding

De gemeente Uden heeft een bestemmingsplan in voorbereiding voor het bedrijventerrein Loopkant-Liessent. Het plangebied ligt ten zuidoosten van Uden. Het bestemmingsplan is grotendeels consoliderend van aard, en voorziet slechts in de ontwikkeling van een aantal gebieden langs de Industrielaan. Hier wordt, al dan niet via wijzigingsbevoegdheid, perifere detailhandel mogelijk gemaakt.

In het kader van het op te stellen bestemmingsplan zijn enkele gebiedsonderzoeken noodzakelijk, waaronder een natuurtoets. De natuurtoets richt zich alleen op de locaties binnen het plangebied waar sprake is van een wijziging van de bestemming, in casu naar perifere detailhandel of onderwijs. Het onderzoek richt zich dan ook primair op het gebied langs de Industrielaan.

Voor het gebied ten noorden van het hoofdkantoor van Beter Bed, zuidelijk van de Liessentstraat (bestemming BT-U) is in het verleden een afzonderlijk onderzoek uitgevoerd (BILAN, 2004). Dit gebied valt buiten de scope van dit onderzoek.

De voorliggende toets geeft inzicht in de voorkomende en de te verwachten beschermde natuurwaarden in het plangebied. De globale ligging van het plangebied is weergegeven in Figuur 1.

Figuur 1: Globale ligging van het plangebied (rode omlijning) (bron: www.maps.google.nl).

1.2 Wettelijk kader

Vanuit de huidige natuurwetgeving is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van de in het plangebied mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden, met als doel dat aan deze waarden zo min mogelijk schade wordt toegebracht. Indien schade aan beschermde soorten niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet noodzakelijk.

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Wel blijft de algemene zorgplicht van kracht (zie Bijlage 1 voor Wettelijk Kader).

1.3 Doel

Het doel van voorliggende toetsing is het opsporen van strijdigheden van de voorgenomen ontwikkeling met de Flora- en faunawet en het bepalen of de aanvraag van een ontheffing noodzakelijk is.

1.4 Werkwijze

Om eventuele strijdigheden met de Flora- en faunawet op te sporen dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

1. Welke wettelijk beschermde soorten komen in het plangebied voor? Welke status hebben deze soorten?
2. Welke invloed heeft de geplande ontwikkeling op de (strikt) beschermde soorten in het plangebied?
3. Door welke maatregelen kunnen negatieve effecten op beschermde soorten worden voorkomen of verzacht?
4. Indien de duurzame staat van instandhouding van strikt beschermde soorten in gevaar komt, welk vervolgtraject dient dan doorlopen te worden?
5. Voor welke beschermde soorten moet een ontheffing aangevraagd worden?

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn de volgende stappen doorlopen:

Stap 1. Bureaustudie

Op basis van literatuuronderzoek en verspreidingsatlassen is nagegaan of er wettelijk beschermde planten- of diersoorten in het plangebied voorkomen. Hierbij is o.a. gebruik gemaakt van de RAVON-site, telmee.nl en waarneming.nl.

Stap 2. Terreinbezoek

Na het bureauonderzoek is een terreinbezoek aan het plangebied en de omgeving gebracht. Hierbij is, op basis van de gegevens van de bureaustudie beoordeeld voor welke soorten het plangebied daadwerkelijk een geschikte habitat biedt en daarmee welke soorten er daadwerkelijk voor kunnen komen.

Stap 3. Effectenonderzoek

Op basis van de beschrijving van de voorgenomen ingreep en de verzamelde gegevens van stap 1 en 2 zijn de effecten op beschermde soorten als gevolg van vernietiging, versterking of versnippering beschreven. Voor de beschreven negatieve effecten worden verzachtende (mitigerende) maatregelen voorgesteld.

Stap 4. Conclusies en advies met betrekking tot de ontheffingsaanvraag

Op basis van stap 1 tot en met 3 is vastgesteld of er sprake is van overtredingen van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, en of voor deze overtreding een ontheffing ex artikel 75 van deze wet moet worden aangevraagd.

1.5 Leeswijzer

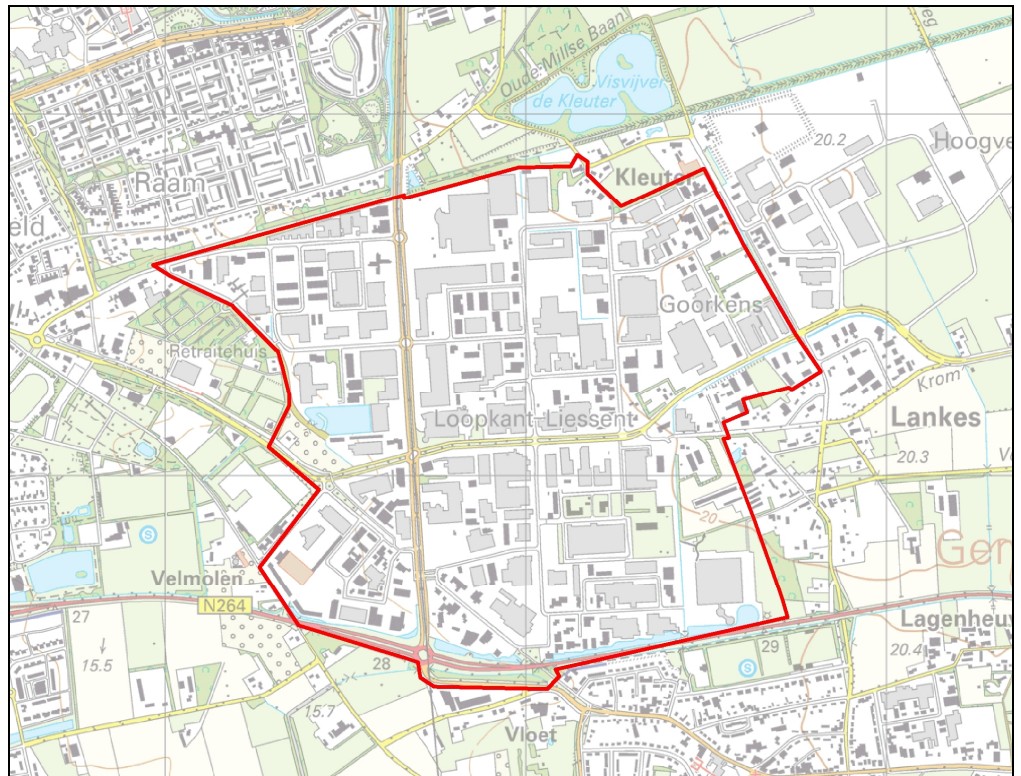
De achtergrondinformatie voor de natuurtoets en de resultaten van de toetsing staan beschreven in de hoofdstukken 2 en 3. Hoofdstuk 2 gaat tevens dieper in op de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek. Hoofdstuk 3 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. Hoofdstuk 4 vormt de kern van deze rapportage, in dit hoofdstuk staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een beschrijving opgenomen van het wettelijke kader rond natuurbescherming.

projectnr. 242632
5 juli 2012
definitief

Natuurtoets Bedrijventerrein Loopkant- Liessent
Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

2 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied (bedrijventerrein Loopkant- Liessent) ligt ten zuidoosten van Uden tussen agrarische gebied en woonwijken aan de noordkant, bedrijventerrein aan de oostkant, agrarisch gebied aan de zuidkant en een sportcomplex aan de westkant.

Figuur 2: Ligging plangebied (rode omlijning).

2.1 Bureaustudie natuurwaarden

Het plangebied ligt binnen de kilometerhokken x:172/y:406, x:172/y:407, x:173/y:406 en x:173/y:407.

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in de kilometerhokken x:172/y:406, x:172/y:407, x:173/y:406 en x:173/y:407 kunnen worden aangetroffen, zijn de landelijke databases voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Volgens telmee.nl en waarneming.nl komen in het plangebied voornamelijk soorten voor van de soortgroepen zoogdieren en vogels.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Het betreft hier gegevens van de soortgroepen broedvogels (SOVON, 2002), zoogdieren (Broekhuizen et al., 1992, Twisk & Limpens, 2006), libellen (Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, 2002), dagvlinders (Bos et al., 2006),

reptielen en amfibieën (Delft en Schuitema, 2005 en www.RAVON.nl) en insecten (www.Naturalis.nl\EIS).

Op basis van de verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is nagegaan of deze soorten mogelijk in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. De resultaten zijn opgenomen in Tabel 1. (zie § 2.3).

Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent niet dat deze soorten zich in de omgeving van het plangebied bevinden. Het plangebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het plangebied.

Het plangebied heeft geen beschermde status in het kader van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de Natuurbeschermingswet 1998 en is niet gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur. Zowel 100 meter aan de noordkant als de zuidkant van het bedrijventerrein Loopkant- Liessent zijn kleine onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur gelegen.

2.2 Terreinbezoek

Het plangebied is op 6 september 2011 bezocht door een deskundig ecooloog van Oranjewoud.

Ontwikkelingen binnen het bestemmingsplan zijn primair te verwachten langs de Industrielaan, waar het bestemmingsplan de directe omvorming van bedrijventerrein naar de functies *perifere detailhandel* en *onderwijsdoeleinden* mogelijk maakt. Het onderzoek richt zich daarom op de percelen met die bestemming, inclusief de percelen waar perifere detailhandel via een wijzigingsbevoegdheid kan worden gecreëerd.

Hoewel in de rest van het bestemmingsplan eveneens wijzigingen mogelijk zijn (bijvoorbeeld nieuwbouw van een bedrijfspand), zijn dat ontwikkelingen die reeds in het vigerende bestemmingsplan mogelijk waren. Eventuele gevolgen voor beschermde natuurwaarden zullen in die gevallen ten tijde van de Wabo-aanvraag aan de orde komen.

Het plangebied is niet vrij toegankelijk en is daarom enkel vanaf de straatkant bezocht.

Hieronder volgt een korte, algemene schets van het bezochte deel van het plangebied en vervolgens een uitgebreidere beschrijving van de biotopen die ter plaatse voorkomen. Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing en (bedrijfs)tuinen met solitaire bomen. Langs de wegen op de groenstrook staan bomenrijen. Te midden van het bezochte deel van het plangebied ligt een braakliggend gebied. Het plangebied ligt in stedelijk gebied.

Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld te krijgen van het voorkomen van beschermde soorten. De volgende biotopen zijn aangetroffen:

- Bebouwing,
- Grasveld en groenstrook,
- Bomenrijen en solitaire bomen,
- Bedrijfstuinen,

- Braakliggend gebied.

Hieronder volgt een beschrijving van de aanwezige biotopen en de beschermde soorten die kunnen worden verwacht.

Bebouwing

Het plangebied bestaat grotendeels uit bebouwing waaronder bedrijvenpanden, restaurants en enkele woningen. De bedrijvenpanden, restaurants en woningen binnen de gebieden waar een bestemmingswijziging plaatsvindt vormen mogelijk verblijfplaatsen voor vleermuizen in de vorm van spouwmuren, daklijsten, boeiboorden, gaten en betimmeringen. Dergelijke elementen met geschiktheid voor vleermuizen zijn in een aantal relevante bedrijvenpanden, restaurants en woningen op afstand aangetroffen. Sporen die wijzen op bewoning van vleermuizen zijn niet aangetroffen. Dit heeft mede te maken dat tijdens het terreinbezoek de bebouwing (bedrijvenpanden, restaurants en woningen) alleen vanaf de straatkant zijn onderzocht. Door het niet vrij toegankelijk zijn van de bebouwing konden beschermde soorten als vleermuizen (sporen, uitwerpselen e.d.) niet goed worden onderzocht.

De bebouwing en omgeving zijn mogelijk geschikt als verblijfplaats (zomer-, kraam- en paarverblijf) en foerageergebied voor vleermuizen, zoals de gebouwbewonende soorten; gewone dwergvleermuis en laatvlieger (Twisk & Limpens, 2006).

Op basis van het terreinbezoek komen in en rond de aangetroffen woningen mogelijk verschillende vogelsoorten tot broeden, zoals spreeuw en huismus. De huismus valt onder categorie 2 van de aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten (min. LNV, 2009). De spreeuw valt onder categorie 5 (niet-jaarrond beschermd) van deze lijst. Het terreinbezoek heeft plaatsgevonden buiten het broedseizoen waardoor de vogels zich elders bevinden. Daardoor zijn de mogelijk aanwezig (jaarrond) beschermde vogelnesten van spreeuw en huismus niet goed onderzocht.

Foto 1 en 8: Bebouwing in het plangebied, mogelijk geschikt voor vleermuizen en/of broedvogels.

Grasveld en groenstrook

De grasvelden en groenstroken bestaan uit algemene grassen en gewone paardenbloem en maakt deel uit van het leefgebied van enkele algemene zoogdieren, waaronder muizen (o.a. veldmuis etc) en spitsmuizen zoals de dwergspitsmuis. Daarnaast komt de mol ook in het plangebied voor. Het grasveld is tevens een geschikt biotoop voor het konijn. In het plangebied zijn algemene broedvogels als de ekster en merel foeragerend waargenomen.

De grasvelden en groenstroken bestaan uit een structuur- en soortenarme raaigrasvegetatie, dat door de voedselrijkdom, floristisch weinig interessant is. Langs de randen van de grasvelden is een smalle ruigtestrook aanwezig met hoogopgaande (algemene) grassen en kruidachtigen, waaronder gewone paardenbloem, jacobskruiskruid, veldzuring en brandnetel. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht.

Voor dit onderzoek is aangenomen dat de grasvelden en groenstroken niet aangetast worden.

Foto 9 en 10: Grasveld en groenstrook.

Bomenrijen en solitaire bomen

De bomenrijen die langs de straatkant op de groenstrook voorkomen bestaan voornamelijk uit jonge eik, populier en berk. In het plangebied komen een aantal solitaire bomen voor zoals eik, populier, valse acacia, linde en zwarte den. In dit biotoop zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De bomenrijen en solitaire bomen zijn een geschikt broedbiotoop voor broedvogels, zoals de waargenomen merel, Turkse tortel en kauw. Bij de bomenrijen en de solitaire bomen in het plangebied, die tijdens het terreinbezoek vanaf de straatkant zijn aangetroffen, zijn geen (oude) nesten aangetroffen.

Tijdens het terreinbezoek zijn de aanwezige oude bomen in de bomenrijen nauwkeurig onderzocht op gaten en hollen. Gaten of hollen kunnen dienst doen als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen (o.a. rosse vleermuis). Dergelijke gaten of hollen zijn niet aangetroffen in de bomen. Het plangebied fungeert mogelijk als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen als de gewone dwergvleermuis en laatvlieger die in het plangebied kunnen voorkomen (Twisk en Limpens 2006). Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige structuren, zoals bomenrijen, om de voedselgebieden te bereiken.

Foto 11 en 12: Bomenrij van jonge eiken en solitaire boom, valse acacia.

De bestemmingsplanwijziging voorziet niet in het verwijderen van de bomenrijen. In dit onderzoek is tevens aangenomen dat ook de solitaire bomen ongemoeid blijven.

(Bedrijfs)tuinen

Aangrenzend aan de woningen en bedrijven zijn (bedrijfs)tuinen gelegen. De tuinen hebben geen natuurlijke beplanting, maar een gecultiveerde aanplant. Beschermde plantsoorten zijn derhalve niet aanwezig. In deze tuinen komen een beperkt aantal algemene beschermde soorten voor. Hierbij gaat het vooral om de algemene bosmuis, rosse woelmuis, huisspitsmuis en huismuis. De tuinen vormen ook een geschikt biotoop voor nachttactieve egel.

De tuinen trekken foeragerende- en broedvogels aan zoals merel, spreeuw, huismus, kool- en pimpelmees. In de tuinen zijn mogelijk (jaarrond) beschermde vogelnesten te verwachten. Het plangebied biedt geen geschikt voortplantingsbiotoop voor amfibieën aangezien geen voortplantingswater aanwezig is. De tuinen vormen een geschikt landbiotoop ter overwintering voor de algemene amfibieën gewone pad en bruine kikker, die incidenteel in de tuinen kunnen voorkomen.

Foto 13-14: (Bedrijfs)tuinen.

Braakliggend gebied

De ruigte vegetatie die in het plangebied vanaf de straatkant is aangetroffen bestaat naast, langs de randen, opslag van berk en eik uit grassoorten en kruidachten zoals paardenbloem, akkerdistel, teunisbloem, veldzuring en jacobskruiskruid waargenomen. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden op basis van het aangetroffen biotoop ook niet verwacht. Het braakliggende gebied vormt een geschikt leefgebied voor muis- en spitsmuissorten zoals gewone bosmuis, huisspitsmuis, aardmuis en veldmuis. Daarnaast is dit gebied een geschikt biotoop voor mol en de nachttactieve egel.

Het braakliggend gebied is een geschikt biotoop als foerageergebied voor vleermuissoorten als de gewone dwergvleermuis en de laatvlieger.

Foto 15: Braakliggend gebied met ruigte vegetatie.

Voor de herontwikkeling m.b.t. bestemmingswijziging wordt het braakliggend gebied vergraven.

2.3 Waargenomen en te verwachten beschermde soorten

Op basis van de gegevens van de bureaustudie en het terreinbezoek is een inschatting gemaakt van de beschermde soorten die in het plangebied te verwachten of daadwerkelijk zijn waargenomen tijdens het terreinbezoek. Deze soorten en het beschermingsregime zijn opgenomen in Tabel 1.

Tabel 1. Beschermde soorten in het plangebied (bron: literatuur + terreinbezoek).

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Zoogdieren				
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>	X1	-	-
Rosse woelmuis	<i>Myodes glareolus</i>	X1	-	-
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>	X1	-	-
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>	X1	-	-
Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>	X1	-	-
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>	X1	-	-
Egel	<i>Erinaceus europeus</i>	X1	-	-
Mol	<i>Talpa europea</i>	X1	-	-
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>	X1	-	-
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X3	Bijlage IV, HR	-
Amfibieën				
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>	X1	-	-
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>	X1	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet
beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn

KW = Kwetsbaar

BE = Bedreigd

VZ = Vrij zeldzaam

TNB = Thans niet bedreigd

Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen (zie Tabel 2). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en enkele strikt beschermde soorten.

Algemene soorten

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1, te weten: bosmuis, huisspitsmuis, aardmuis, veldmuis, rosse woelmuis, dwergspitsmuis, egel, mol, konijn, bruine kikker en gewone pad geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Strikt beschermde soorten

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage (II) en IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - Tabel 3: gewone dwergvleermuis en laatvlieger geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden. Voor bovengenoemde soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing kan worden verleend indien deze wordt aangevraagd op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);

- Dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soorten uit Tabel 3 is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan vier criteria (zware toets):

- 1) In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- 2) Is er een wettelijk belang?
- 3) Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
- 4) Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet voldaan zijn).

Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

3 Toetsing effecten planontwikkeling

3.1 Inleiding

De gemeente Uden is voornemens een nieuw bestemmingsplan vast te stellen voor het bedrijventerrein Loopkant-Liessent. In deze natuurtoets worden de mogelijke effecten van de bestemmingswijziging op beschermde natuurwaarden besproken. Bij de effectbeoordeling zal er vanuit worden gegaan dat de bebouwing, het braakliggend gebied en tuinen binnen de bestemmingen, welke wijzigen ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan, zullen verdwijnen.

3.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten en strikt beschermde soorten zijn te verwachten. Per aanwezige beschermde soortgroep worden hieronder de mogelijke consequenties en mitigerende maatregelen aangegeven.

3.2.1 Vogels

De solitaire bomen, tuinen, braakliggend gebied en bebouwing in het plangebied zijn een geschikte broedplaats voor algemene broedvogels. Indien de werkzaamheden in het plangebied plaatsvinden in het broedseizoen (in de periode 15 maart - eind juli) dan worden daarbij veelal broedende vogels verstoord. Buiten het broedseizoen treedt enige verstoring op, dit resulteert alleen in het opvliegen van betreffende vogels. Alle broedvogels zijn beschermd. Wettelijk gezien is het niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verstoren en verjagen van broedende vogels. Indien de werkzaamheden in de periode september - maart aanvangen is sprake van een permanente verstoring, voordat vogels tot broeden komen. Door deze verstoring zullen broedvogels het plangebied mijden als broedplaatsen.

Conform de zorgplicht (zie § 4.2) is het van belang om voor het broedseizoen, op de betreffende locatie, vegetatie te verwijderen. Hierdoor zijn geen effecten op (broed)vogels tijdens het broedseizoen te verwachten.

Indien de bebouwing en bijbehorende tuinen worden verwijderd dan is een extra terreinbezoek noodzakelijk om aan te tonen of (jaarrond) beschermde vogelnesten al dan niet aanwezig zijn. Dit onderzoek kan plaatsvinden in het kader van de Wabo-procedure.

De gunstige staat van instandhouding van de in het plangebied voorkomende of verwachte vogelsoorten zal niet worden aangetast wanneer werkzaamheden buiten het broedseizoen aanvangen. Een extra terreinbezoek naar het gebruik van de bebouwing en tuinen is i.v.m. beschermde vogelnesten en soorten noodzakelijk indien bebouwing en tuinen worden verwijderd.

3.2.2 Zoogdieren

De werkzaamheden kunnen met name schade veroorzaken aan algemene muizen en spitsmuizen. Deze schade is maar moeilijk te voorkomen, omdat deze soorten bij onraad hun hol in vluchten en zich bij gunstige omstandigheden nagenoeg het hele jaar voortplanten. Ze leven echter geen van allen in kolonies. Door deze solitaire levenswijze en de hoge reproductiesnelheid zal de schade zeer beperkt zijn. De gunstige staat van instandhouding van de betreffende soorten komt niet in het gedrang.

Effecten op kleine zoogdieren zoals muizen kunnen worden beperkt door gefaseerd te werk te gaan. Dit houdt in dat eerst de vegetatie (tuinen, braakliggend gebied) wordt gekapt, gemaaid of verwijderd, alvorens in een later stadium bouwrijp te maken. Het hierdoor eerst minder geschikt gemaakte leefgebied kan dan tijdig door de aanwezige zoogdieren worden verlaten. Ten aanzien van deze soorten geldt dat ze niet tijdens de winterslaap mogen worden verstoord door het verwijderen van vegetatie. Dat betekent dat vegetatie in de periode van eind september tot half november zou moeten worden verwijderd.

Grotere zoogdieren, als de mol en konijn hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het plangebied mijden. In de omgeving is voldoende geschikt leef- en rustgebied aanwezig voor deze soorten. Effecten op populatieniveau van deze soorten worden niet verwacht.

Om het onbedoeld doden van egels te voorkomen is het raadzaam om voor verwijderen van vegetatie het plangebied te controleren op eventueel aanwezige egels. Indien egels worden aangetroffen, kunnen ze worden verplaatst naar geschikt biotoop in de omgeving.

In het plangebied worden enkele strikt beschermde vleermuissoorten verwacht. Wanneer sprake is van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageerplaatsen zijn maatregelen noodzakelijk.

Door het verwijderen van bebouwing, struweel, braakliggend gebied en bomenrijen is mogelijk sprake van het verstoren en aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen, het foerageergebied en vliegroutes van vleermuizen. In de omgeving van het plangebied is ruim voldoende foerageergebied aanwezig. Tevens bieden bomenrijen en bebouwing in de directe omgeving van het stedelijk gebied van Tilburg voldoende alternatieve vliegroutes.

Door het niet vrij toegankelijk zijn van de bebouwing konden beschermde soorten als vleermuizen niet goed worden onderzocht. Indien de bebouwing wordt verwijderd dan is een extra terreinbezoek noodzakelijk naar het gebruik van bebouwing als vaste rust- en verblijfplaatsen. Afhankelijk van het extra terreinbezoek kan een vleermuisonderzoek noodzakelijk zijn volgens het vleermuisprotocol (30 maart 2011).

De gunstige staat van instandhouding van voorkomende en verwachte zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling. Indien bebouwing wordt verwijderd dan is een extra terreinbezoek naar gebruik bebouwing als vaste verblijfplaats als vaste rust- en verblijfplaatsen door vleermuizen noodzakelijk om te bepalen of een vleermuisonderzoek noodzakelijk is. Dit terreinbezoek kan plaatsvinden in het kader van de Wabo-procedure.

3.2.3 Amfibieën

Het braakliggend gebied en tuinen maken mogelijk onderdeel uit van het landbiotoop van algemene amfibieënsoorten in de directe omgeving. Het gaat hier om soorten als de bruine kikker en gewone pad. De soorten maken gebruik van het plangebied bij hun trek naar de voortplantingswateren rond het voortplantingsseizoen (maart tot en met juli). Na de voortplanting verlaten sommige amfibieën het water om het landbiotoop op te zoeken en om te overwinteren. Zij overwinteren in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen.

De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden.

3.2.4 Planten

Er zijn geen effecten te verwachten op beschermde planten, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen voedselrijke biotopen niet geschikt zijn.

3.2.5 Overig beschermde soorten

Er zijn geen effecten te verwachten op andere beschermde soorten, zoals dagvlinders, libellen en andere ongewervelden in het plangebied, omdat ze niet zijn aangetroffen tijdens het terreinbezoek en de aangetroffen biotopen niet of nauwelijks geschikt zijn.

3.3 Effecten op beschermde gebieden

Ten noorden en zuiden van het plangebied, zijn kleine onderdelen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gelegen, welke deel uitmaakt van de Provinciaal Ecologische Hoofdstructuur van Noord-Brabant.

Binnen de EHS geldt een "nee, tenzij"-benadering. Dit houdt in dat bestemmingswijzigingen niet mogelijk is als daarmee sprake is van ruimtebeslag binnen de EHS, of de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Omdat het plangebied geen deel uitmaakt van de EHS is het beschermingsregime van de EHS dus niet van toepassing op het plangebied. Eventuele indirecte gevolgen van de geplande ingreep mogen echter geen significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS tot gevolg hebben.

Door de ontwikkelingen in het plangebied kan sprake zijn van een tijdelijke toename van geluid in de directe omgeving. In de huidige situatie betreft het een bedrijventerrein. In de directe omgeving van de EHS zijn verschillende wegen en bebouwing gelegen. Door het gebruik hiervan is in de huidige situatie al reeds sprake van verstoring door geluid, licht en menselijke activiteiten. Verstoring door geluid afkomstig van de ontwikkeling van de herontwikkeling, zal daardoor niet tot negatieve effecten op de EHS leiden.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusie

Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied (strikt) beschermde soorten voor kunnen komen. Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen in Nederland en strikt beschermde soorten.

De bestemmingen langs met name de Industrielaan wijzigen ten opzichte van het vigerende bestemmingsplan. Dit betreft echter slechts het juridisch toestaan van ontwikkelingen. Voor de natuurtoets is van belang welke ingrepen zullen plaatsvinden, wat pas bekend wordt op het moment dat de nieuwe bestemming daadwerkelijk ingevuld wordt. Vanuit de Flora- en faunawet zijn er om die reden in dit stadium geen belemmeringen voor de bestemmingswijziging in het plangebied. Indien, in een later stadium, bebouwing wordt gesloopt dan zijn vanuit de Flora- en faunawet mogelijk wel belemmeringen voor de herontwikkeling van bebouwing m.b.t. bestemmingswijziging in het plangebied. Deze belemmeringen zullen in het kader van de Wabo-procedure op dat moment in kaart moeten worden gebracht.

Door eventuele ontwikkelingen binnen de te wijzigen bestemmingen treden geen negatieve effecten op voor algemene beschermde soorten als de bosmuis, aardmuis, huisspitsmuis, mol, konijn, egel, gewone pad en bruine kikker. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen (o.a. ongeschikt maken van het leefgebied) kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt. Sinds de inwerkingtreding van het Vrijstellingsbesluit geldt voor de groep van algemene soorten een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd.

Vleermuizen

Het resultaat van de bureaustudie en het terreinbezoek is dat zich in het plangebied mogelijk strikt beschermde vleermuissoorten bevinden. Indien de bebouwing gesloopt wordt dan is nader onderzoek naar het gebruik van de bebouwing als vaste verblijfplaats door de te verwachten gewone dwergvleermuis en laatvlieger noodzakelijk, conform het dan geldende vleermuisprotocol, in het kader van de omgevingsvergunningaanvraag. Indien vleermuizen in het plangebied worden aangetroffen moet een ontheffing worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag heeft een proceduredtijd van 3 tot 4 maanden.

Huismus en Spreeuw

Het resultaat van het terreinbezoek is dat in het plangebied jaarrond beschermde vogelnesten van categorie 2 als huismus mogelijk aanwezig zijn. Vogelnesten van de spreeuw, categorie 5 soorten, zijn niet het hele jaar door beschermd, alleen tijdens het broedseizoen. Ondanks dat hun nesten niet jaarrond zijn beschermd, is een extra terreinbezoek wel noodzakelijk indien bebouwing en/of tuinen worden verwijderd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Indien bebouwing wordt gesloopt dan is een extra terreinbezoek naar aanwezigheid van nesten van de huismus en spreeuw tijdens het broedseizoen (15 maart –eind juli) noodzakelijk. Indien vogelnesten worden aangetroffen moet een ontheffing worden aangevraagd. De ontheffingsaanvraag heeft een proceduredtijd van 3 tot 4 maanden.

4.2 Zorgplicht

Voor alle beschermde soorten, dus ook voor de soorten die zijn vrijgesteld van de ontheffingsplicht, geldt wel een zogenaamde 'algemene zorgplicht' (art. 2 Flora- en faunawet). Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer passende maatregelen neemt om schade aan beschermde soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om het niet verontrusten of verstoren in de kwetsbare perioden zoals de winterslaap, de voortplantingstijd en de periode van afhankelijkheid van de jongen.

Werken buiten kwetsbare periode

De kwetsbare perioden voor de verschillende soortgroepen zijn niet allen gelijk. Als 'veilige' periode voor alle groepen geldt in het algemeen de periode van half augustus tot half november, de periode waarin de voortplantingstijd achter de rug is en dieren als vleermuizen, overige zoogdieren en amfibieën nog niet in winterslaap zijn. Indien voorbereidende werkzaamheden, bijvoorbeeld bouwrijp maken, in die periode worden uitgevoerd, kan daarna gedurende het winterseizoen en het daarop volgende voorjaar probleemloos worden gewerkt.

Werken in kwetsbare periode

Indien vooraf bekend is dat werkzaamheden moeten worden uitgevoerd binnen de kwetsbare perioden van de soorten, is het zaak ervoor te zorgen dat het gebied tegen die tijd ongeschikt is als leefgebied voor die soorten. Zo kan bijvoorbeeld vegetatie gedurende het groeiseizoen worden verwijderd, zodat er geen vogels gaan broeden en het tegen de winter ook ongeschikt is voor kleine zoogdieren die in winterslaap gaan. Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden beschermde soorten worden waargenomen dienen maatregelen te worden genomen om schade aan deze individuen zo veel mogelijk te voorkomen.

4.3 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal geschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

Indien u nog vragen heeft naar aanleiding van deze rapportage kunt u contact opnemen met onze ecologisch adviseur Eveliene Dinger (06 30 04 84 42) of Michel Braad (06 - 20 60 69 20) van ons bureau.

5 Literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.

Delft, J.J.C.W. van & W. Schuitema, 2005. Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant. RAVON Noord-Brabant, Tilburg / Stichting RAVON, Nijmegen.

Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.

Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.

SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Twisk, P & H. Limpens, 2006. Een thuis voor de vleermuis. Beschermingsplan voor vleermuizen in Noord-Brabant. Zoogdierverseniging VZZ. In opdracht van de Provincie Noord-Brabant.

Internet:
www.zoogdieratlas.nl
www.ravon.nl
www.waarneming.nl
www.telmee.nl

projectnr. 242632
5 juli 2012
definitief

Natuurtoets Bedrijventerrein Loopkant- Liessent
Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

projectnr. 242632
5 juli 2012
definitief

Natuurtoets Bedrijventerrein Loopkant- Liessent
Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

Bijlagen

projectnr. 242632
5 juli 2012
definitief

Natuurtoets Bedrijventerrein Loopkant- Liessent
Onderzoek naar beschermde natuurwaarden

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuurmonumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of om een andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten overal in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:
Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat. Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos; , algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:
Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'(lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

1. Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j)

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b)
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt een dergelijke gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- Bescherming van flora en fauna (b);
- Veiligheid van het luchtverkeer (c);
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.